

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

GOVOR

PREDSEDNIKA VLADE RS IN PREDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE NA PLENARNEM ZASEDANJU EVROPSKEGA PARLAMENTA

Strasbourg, 16. januar 2008

*Spoštovani gospod predsednik Evropskega parlamenta,
spoštovani gospod predsednik Evropske komisije,
spoštovani poslanke in poslanci,
gospa in gospodje,*

V čast in zadovoljstvo mi je, da sem danes tukaj med vami - in seveda tudi v ponos. V ponos kot Slovincu, čigar državi je kot prvi novi državi članici Evropske unije zaupano vodenje Sveta Unije. V ponos kot Evropejcu, čigar Unija vstopa v leto 2008 s podpisano Lizbonsko pogodbo, z razširjenim območjem evra in Schengna.

Obljubljam vam, da bom v mesecih do poletja, če me boste povabili, z veseljem prišel še večkrat med vas, zagotovo po vsaki seji Evropskega sveta. Želim si namreč tesnega in konstruktivnega sodelovanja z Evropskim parlamentom skozi celotno šestmesečno obdobje.

I. EU - V CELOTNI ZGODOVINI ČLOVEŠTVA NI PODOBNE ODLOČITVE, KI BI TAKO VELIKO LJUDEM PRINESLA TOLIKO DOBREGA

Danes je v mnogih ozirih zgodovinski dan. Slovenija predstavlja prioritete predsedstva v Evropskem parlamentu kot prva nova država članica, kot prva članica izza nekdanje železne zavese in tudi kot prva slovanska država, ki vodi Svet Evropske unije.

To ne bi bilo mogoče, če na evropski celini v zadnjega četrto stoletja ne bi prišlo do tektonskih sprememb. Te so omogočile, da je Evropa danes v veliki meri združena – in sicer v unijo miru, svobode, solidarnosti in napredka. Vse to je bilo za milijone Evropejcev še 20 let nazaj nepredstavljivo.

Maja letos bo minilo natančno 20 let od neke moje prav posebne osebne izkušnje. Ker je v njej veliko simbolike omenjenih sprememb dovolite, da jo podelim tudi z vami.

Leta 1988 smo bili trije publicisti in en podčastnik zaradi kritike takratnega totalitarnega komunističnega režima v Jugoslaviji in še posebej militarističnih teženj takratne jugoslovanske armade aretirani, zaprti, sojeni in obsojeni pred vojaškim sodiščem. Brez osnovnih pravic obrambe, brez pravice do odvetnika in brez navzočnosti javnosti. Sodili so nam sredi Ljubljane, glavnega mesta Slovenije, takrat še jugoslovanske republike. Sodili so nam v tujem jeziku.

Kljub tajnemu sojenju in grožnjam s posredovanjem jugoslovanske armade je na deset-tisoče ljudi prišlo mirno protestirat na ulice in trge, zahtevali so spoštovanje človekovih pravic in demokracijo. Dosegli so začetek sprememb.

Po skoraj natančno 20-ih letih stojim tukaj pred vami, v tem visokem domu, v Evropskem parlamentu, sredi Strasbourga, do katerega lahko pridem brez zaustavljanj na mejah. Kot predsednik Vlade Republike Slovenije in predsednik Evropskega sveta vam lahko govorim v svojem maternem jeziku.

Če bi mi pred 20-imi leti v zaporniški celici vojaškega zapora kdorkoli napovedal takšno možnost, mu seveda ne bi verjel niti stavka.

Vendar se je vse to res zgodilo. Po samo dveh desetletjih življenja ene generacije.

Slovenija je v tem času vzpostavila demokratičen parlamentarni sistem in tržno gospodarstvo, postala je samostojna, mednarodno priznana država, danes je članica Evropske unije in zveze NATO, evro območja in del schengenskega prostora. Leta 1988, pred 20-imi leti, smo imeli približno 4000 evrov dohodka po kupni moči na prebivalca, leta 2007 pa več kot 22.000 evrov. Dosegamo 91% povprečja Evropske unije. Naša gospodarska rast v lanskem letu je presegla 6%. Imamo najnižjo brezposelnost v zgodovini in eno najnižjih v Evropski uniji. Stopnja revščine je druga najnižja v evro območju. Smo tretja najmanj zadolžena članica evro območja, na reformnem barometru Evropske unije se uvrščamo med prvih šest držav članic.

Podoben oziroma velik napredek so po padcu berlinskega zidu in demokratičnih spremembah dosegle tudi ostale nekdanje komunistične države Srednje in Vzhodne Evrope, ki so danes članice Evropske unije.

Po odstranitvi schengenske meje med Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Slovenijo decembra lani je na deset-tisoče ljudi v Sloveniji in tudi na drugi strani nekdanje meje spontano proslavilo to simbolično dejanje. Tisti, ki ste bili takrat z nami - gospod predsednik Evropske komisije je bil; pa tudi drugod, kljub hladnemu vremenu, je bilo veliko veselja - ste videli, da so bile reakcije ljudi zelo emocionalne. Tako je bilo povsod na bivših mejah nekdanje železne zavese od Baltika do Jadrana.

Ob tej priložnosti sem na nekdanjem mejnem prehodu med drugimi veselimi udeleženci srečal tudi starejši par iz Slovenije. Oba sta imela solze v očeh. Pripovedovala sta o desetletjih težav življenja ob trdi meji in kasneje o poniževanjih ob skoraj vsakem prestopu meje. Gospa je dejala, da si komaj upa verjeti, da se vse to res dogaja in da meje praktično ne bo več. Da nastaja nekaj, o čemer si ni upala pred 20-imi ali 15-imi leti niti sanjati.

Želel bi si, da bi bili člani Evropskega parlamenta, ki ste podpirali širitev unije in tudi schengenskega prostora, tistega decembrskega večera tam prisotni. Doživeli bi veliko zadoščenje. Ker to za vse ni bilo mogoče, mi dovolite, da vam vsaj tu rečem: HVALA.

Hvala v imenu tistega starejšega para ob izginjajoči meji, na bivšem mejnem prehodu, v imenu tisočev, deset-tisočev, milijonov, v imenu več kot 100 milijonov Evropejcev Srednje in Vzhodne Evrope, ki smo bili pred 20-imi leti še na drugi strani železne zavese, tudi v zaporih, brez političnih in mnogih človekovih pravic, danes pa smo skupaj v Združeni Evropi. Z realnimi možnostmi za lepo življenje, z možnostmi, kakršnih ne mi ne naši predniki nikoli prej niso imeli.

Spoštovane gospe in gospodje,

Mogoče se niti ne zavedate, kako mogočne posledice so imele vaše odločitve, da podpirate težnje k svobodi in da ste z nami solidarni. V vsej znani zgodovini človeštva najbrž ni podobne odločitve. Odločitve, ki bi tako veliko ljudem prinesla toliko dobrega. Zahvala v imenu tistih, ki smo tu tudi zato, ker sta pri vas, ki niste bili z ničimer prisiljeni v takšne nesebične odločitve, zmagali svoboda in solidarnost. Ker vam ni bilo vseeno.

Pripadniki tistih generacij, ki se nismo rodili v Evropsko unijo, imamo verjetno nekoliko bolj čustven odnos do vsega, kar se je dogajalo v zadnjih letih in desetletjih. Za nas Evropska unija ni samoumevno dejstvo. Vemo, da obstaja tudi drugačna, bistveno slabša alternativa. Tudi zato smo pripravljene narediti vse, da se Unija ohrani, razvija in krepi.

Naš glavni cilj je, da tudi v naslednjih šestih mesecih Evropa napreduje na čim več področjih. Ta ključna področja smo opredelili že pred časom, ko smo skupaj z Nemčijo in Portugalsko oblikovali 18-mesečni program predsedovanja. To je bila enkratna izkušnja, sodelovanje v Triu je bilo odlično, prav tako prispevek evropskih institucij. Ta parlament je bil s tem programom že seznanjen, prav tako je seznanjen s pomembnim napredkom, ki sta ga pri uresničevanju tega skupnega programa v lanskem letu dosegli naši partnerici v Triu.

Slovenija si bo prizadevala dokončati vse tisto, kar še ni bilo opravljeno. Naše izhodišče torej ostaja omenjeni program, saj želimo ohraniti kontinuiteto politik Evropske unije. Hkrati se bomo posvetili tudi morebitnim novim izzivom. Kot zadnja država v Triu bomo poskrbeli, da bo prehod na naslednji Trio potekal gladko.

II. LIZBONSKA POGODBA JE PRVA POLITIČNA PRIORITETA UNIJE

Poglavitni dosežek pri dosedanjem uresničevanju programa je bil dogovor o novi pogodbi EU, ki je bila podpisana decembra lani v Lizboni. Dovolite, da izrazim svoje priznanje zvezni kanclerki Angeli Merkel in premieru Socratesu za njun osebni angažma, ki je privedel do tega rezultata. Spomnimo se, v kako negotovih in težavnih okoliščinah se je tega projekta pred enim letom lotilo nemško predsedstvo. Berlinska deklaracija in v njej vsebovani načelni dogovor, naj Evropska unija dobi nov pogodbeni temelj, je bil prvi preboj na poti do Lizbone. Po uspešnem dogovoru o mandatu za medvladno konferenco na junijskem Evropskem svetu so uspešno delo nemškega predsedstva nadaljevali naši portugalski kolegi. Pod njihovim vodstvom se je medvladna konferenca uspešno končala in dobili smo novo, Lizbonsko pogodbo.

Ob tej priložnosti bi želel poudariti pomembno vlogo in prispevek Evropskega parlamenta, zlasti vaših predstavnikov na medvladni konferenci, pri oblikovanju nove pogodbe. Prav tako želim poudariti pomembno vlogo Evropske komisije pri doseganju soglasja o novi pogodbi. To delo sem od blizu spremljal, poznam, zato to lahko govorim iz prve roke. Predsednik parlamenta Hans-Gert Pöettering in predsednik komisije Jose Manuel Barroso sta z velikim osebnim angažiranjem nudila strateško pomoč obema predsedujočima državam v lanskem letu. Sinergija naporov vseh treh ključnih institucij Evropske unije je omogočila uspeh in podpis Lizbonske pogodbe.

Z njo bo zagotovljena večja učinkovitost in demokratičnost delovanja razširjene Evropske unije. Sprejemanje odločitev bo olajšano na mnogih novih področjih, vloga Evropskega in nacionalnih parlamentov bo okrepljena.

S podpisom pogodbe pa naša naloga še ni končana. Stopili smo v obdobje ratifikacij, ki je – tako nas uči izkušnja iz leta 2005 – najbolj občutljiva faza uveljavljanja nove pogodbe. Naj poudarim, da je ratifikacija izključna pristojnost – in odgovornost! – vsake države članice. Pri tem bi želel posebej čestitati Madžarski, ki je

ta postopek že opravila. Upamo, da bo do konca našega predsedstva temu zgledu sledila večina držav članic. Slovenski parlament bo o ratifikaciji odločal še ta mesec.

Cilj je uveljavitev pogodbe s 1. januarjem 2009. To med drugim pomeni, da bomo morali veliko postoriti glede vseh potrebnih pripravljalnih dejanj. Z naslednjo predsedujočo Francijo zato tesno sodelujemo, da bi bilo vse pravočasno nared za uveljavitev pogodbe. Ob tem bomo tesno sodelovali tudi z Evropskim parlamentom.

III. SAMO ZDRAVA GOSPODARSKA RAST JE LAHKO TRAJNA OSNOVA VEČJE BLAGINJE

Spoštovani gospe in gospodje,

Napredek Evropske unije na področju gospodarskih reform v državah članicah in izgradnje notranjega trga je bil v zadnjih letih vzpodbuden. V tem času se je gospodarstvo Evropske unije okrepilo, znatno sta se povečali produktivnost in zaposlenost.

V naslednjem triletnem ciklu izvajanja Lizbonske strategije za rast in zaposlovanje je potrebno predvsem nadaljevati v doslej zastavljenih smereh in osrednjo pozornost nameniti vlaganju v ljudi, moderniziranju trgov dela, povečevanju podjetniškega potenciala, zagotavljanju cenovno dostopnih in zanesljivih virov energije ter varovanju okolja. Za učinkovit zagon novega triletnega cikla na spomladanskem Evropskem svetu je nujen pravočasen sprejem integriranih smernic, za kar so odgovorne institucije Evropske unije.

Spoštovani poslanci,

na tem mestu bi želel ponovno izpostaviti pomen konstruktivnega medinstitucionalnega sodelovanja.

Izvajanje dobro zastavljenih reform v državah članicah s podporo institucij na ravni Evropske unije, kjer izvajanje skupnih politik pomeni dodano vrednost, je ključ za nadaljevanje dosedanje gospodarske rasti. Ta je lahko izzvana s številnimi problemi, zato so stalne reforme in prilagajanje nujnost. Tudi v tem trenutku je pred nami nekaj težjih izzivov. Ključni med njimi so povečevanje cen nafte in hrane ter še vedno odmevajoč pretres na finančnih trgih, ki so ga sprožila dogajanja na hipotekarnem trgu v ZDA. Slovensko predsedstvo bo umirjanju njenih posledic posvetilo vso potrebno pozornost. V ta namen bo v prvi polovici leta zaokrožen celovit program aktivnosti Evropske unije za krepitev stabilnosti finančnih trgov. Potrebni so večja preglednost položaja na trgih, okrepljeni nadzorni mehanizmi ter tudi tesnejše sodelovanje na mednarodni ravni.

IV. EVROPSKA UNIJA NA ČELU BOJA PROTI PODNEBNIM SPREMEBAM

Marca lani smo sprejeli ambiciozne zaveze glede ukrepanja za ublažitev podnebnih sprememb. Zasedanje na Baliu decembra lani nam je dalo jasno časovnico do Koebenhavna konec prihodnjega leta in v to agendo se umešča naša evropska ambicija. Potrebno je pokazati, da s pravilnim delovanjem lahko uspemo, da lahko z vlaganjem v nove tehnologije in v tiste, ki so že na voljo, zmanjšamo vpliv na okolje. Pomembno je tudi razviti tržne instrumente za doseganje ciljev energetske in okoljske politike ob najnižjih stroških.

Čez en teden bo Evropska komisija objavila zakonodajne predloge, ki bodo udeleževali zaveze Evropskega sveta izpred enega leta za boj proti podnebnim spremembam in s tem tudi oblikovanje naših politik. Lahko rečem, da je s tem zakonodajnim paketom Evropa pred zgodovinskim podvigom postopnega preoblikovanja svojega gospodarstva.

Slovensko predsedstvo bo temu področju posvečalo veliko pozornost, tudi na obeh zasedanjih Evropskega sveta. Upoštevajoč globalni kontekst in časovnico do Koebenhavna predsedstvo upa, da bomo naš dogovor glede zakonodajnih aktov lahko dosegli še v prvem branju z vami, spoštovani poslanci, tako da bomo lahko čez leto dni že udeleženi potrebne reforme. Tako bi utrdili vlogo Evropske unije v mednarodnih pogajanjih za post-kjotski režim in prispevali k temu, da bomo v Koebenhavnu konec leta 2009 sprejeli dober dogovor.

Spomladanski Evropski svet bo v tem pogledu pomemben mejnik. Moja ambicija je, da bi zasedanje dalo jasne usmeritve za delo v prihodnje in potrdilo kolektivno ambicijo za čim prejšnji sprejem paketa. Želimo, da bodo končne rešitve objektivne in pravične, da bodo cilji po eni strani prinašali rezultate glede naših zavez, po drugi strani pa bodo realni in dosegljivi in ne bodo onemogočali razvoja posameznih držav članic. Seveda se bo obravnava nadaljevala po predsedovanju Slovenije, zato že zdaj intenzivno sodelujemo z naslednjimi predsedstvi. Dejansko Evropska unija potrebuje čim prej jasne zakonodajne okvire za oblikovanje stabilnega in predvidljivega okolja za investitorje, kot tudi za postopno preoblikovanje navad potrošnikov energije.

V. PETA SVOBOŠČINA – PROST PRETOK ZNANJA

Vlaganje v ljudi, znanje ter raziskave in nove tehnologije ostaja eden izmed temeljev Lizbonske strategije. Na ustvarjalnosti in znanju temelječa družba vedno bolj postaja nujnost moderne Evrope. Vendar zgolj vlaganje v znanje ni dovolj. To leto imamo priložnost za temeljito razpravo o tem, kakšen notranji trg Evropske unije si želimo. Poskrbeti moramo, da ne bo nikakršnih ovir za pretok idej in znanja. Na spomladanskem Evropskem svetu zato želimo štirim svoboščinam Evropske unije, kjer je Unija doslej dosegla izjemen napredek, dodati še peto - prost pretok znanja. K temu bo med drugim prispevala večja mobilnost študentov, raziskovalcev ter profesorjev. Prednosti notranjega trga Evropske unije morajo postati bolj dostopne potrošnikom ter majhnim in srednje velikim podjetjem. Za izvajanje strategije reform Evropske unije je ključen nadaljnji hiter napredek na področju dejanskega vzpostavljanja notranjega trga storitev in inovacij. Želimo storiti vse, da dosežemo napredek pri liberalizaciji notranjega energetskega trga. Prav tako bi vam ob koncu našega predsedovanja rad poročal o uspešnem dogovoru na tem področju. Upamo, da nam bo uspelo narediti potrebne korake naprej tudi za boljšo, cenejšo in zanesljivejšo oskrbo naših državljanov in podjetij z energijo.

VI. ŠIRITEV IN EVROPSKA SOSEDSKA POLITIKA – INSTRUMENTA RAZVOJA IN VEČJE VARNOSTI

Spoštovani poslanke in poslanci,

V okviru prihodnosti Evropske unije moramo spregovoriti tudi o procesu širitve, ki še ni dokončan. Širitev je ena izmed najuspešnejših politik Evropske unije. Evropska komisija je v letu 2006 s svojim sporočilom »Širitev – dve leti kasneje« prepričljivo izkazala, da je doslej največja širitev, tista v letu 2004, koristila tako »starim« kot »novim« članicam Evropske unije.

Že pogled na zemljevid Evrope nam utrdi vtis o širitvi kot o nedokončani zgodbi. Ključno je, da se ta proces nadaljuje, v skladu s prevzetimi zavezami in na podlagi temeljnih načel, v prvi vrsti načela izpolnjevanja meril za članstvo. Slovensko predsedstvo si bo na teh osnovah prizadevalo za nadaljevanje pristopnih pogajanj s Hrvaško in Turčijo.

Posebno poglavje pa so države Zahodnega Balkana. Ko je Evropski uniji zadnjič predsedovala država, ki meji na to regijo – Grčija – so bili s Solunsko agendo vzpostavljeni temelji za integracijo držav Zahodnega Balkana. Menimo, da je zdaj, pet let po tem, primeren čas za potrditev in utrditev evropske perspektive teh držav.

Predsedstvo namerava spodbujati njihov napredek na tej poti. Naj poudarim, da se ne zavzemamo za zniževanje meril in niti za kakršnekoli »bližnjice«. Nikakor. Želimo pa, da Evropska unija aktivneje poseže na to območje in se intenzivneje angažira pri pomoči državam v njihovih reformnih procesih.

Ne smemo pozabiti, da je trdna in otipljiva evropska perspektiva nepogrešljiv vzvod potrebnih sprememb in reform v teh državah. Zato želimo to perspektivo okrepiti, tudi s konkretnimi ukrepi na raznih področjih.

V samem jedru Zahodnega Balkana je Kosovo. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je Kosovo doseglo avtonomijo in postalo del federalnega sistema takratne Jugoslavije. Položaj Kosova je bil praktično izenačen s položajem zveznih republik. Petnajst let kasneje je Milošević ta status najprej enostransko izničil, nato pa izvedel še poskus etničnega čiščenja, ki ga je zaustavila šele mednarodna skupnost. Po intervenciji je bil vzpostavljen mir, vprašanje trajnega statusa Kosova pa je ostalo odprto.

Danes je to eno najzahtevnejših vprašanj, s katerimi se sooča Unija. Bilo bi seveda zaželeno, če bi bilo vprašanje statusa Kosova možno rešiti na način, ki bi bil v celoti sprejemljiv za obe neposredno vpleteni strani. Žal dolgotrajni pogajalski proces kaže, da so možnosti za kaj takega izčrpane. Prav tako ne kaže, da bi bil glede tega vprašanja možen dogovor v okviru Varnostnega sveta OZN v predvidljivi prihodnosti.

Po drugi strani pa vsi vemo, da ponovno odlaganje rešitve lahko drastično destabilizira velik del regije Zahodnega Balkana. To bi bil najslabši možni izid. Kosovo je predvsem evropsko vprašanje. Slovensko predsedstvo bo gradilo na odločitvah decembrskega Evropskega sveta. Imamo temelje, na katerih se je že izoblikoval konsenz. Imamo načelno politično soglasje Evropske unije glede napotitve civilne misije na Kosovo. Soglašamo, da ohranjanje sedanjega stanja ni vzdržno in da vprašanje Kosova pomeni poseben problem, ki ga ni možno prenesti na nobeno drugo situacijo v svetu. V teh okvirih bo predsedstvo usklajevalo rešitve, ki bodo uživale najširšo možno podporo znotraj Evropske unije ter hkrati zagotovile dolgoročno stabilnost v regiji.

Kosovo pa seveda ni otok v tej regiji. Za Evropsko unijo so pomembne vse države Zahodnega Balkana. Za Slovenijo je ta regija še bolj kot za nekatere druge članice Evropske unije naša neposredna sosesčina. Sedanje razmere na Balkanu predstavljajo nedokončano zgodbo v geopolitični preobrazbi po koncu hladne vojne. Želimo si njen srečen konec, zanj smo kot Evropska unija tudi odgovorni, dolgujemo ga narodom in kulturam te regije. Stabilnost regije je izjemnega pomena za celotno Evropsko unijo, dosegljiva pa je samo znotraj evropske perspektive.

Srbija je imela tradicionalno pomembno vlogo na Zahodnem Balkanu. Ključno je, da s pravim pristopom in možnim kratkoročnim turbulencam in oklevanjem navkljub spodbudimo njeno evropsko pot.

Bivša jugoslovanska republika Makedonija je dobila status kandidatke že leta 2005, a je še vedno brez datuma za pogajanja. Izvedla je mnoge uspešne reforme, nekatere pa mora še dokončati in pri tem ji moramo pomagati. Ne sme postati nekakšna ujetnica širših razmer v regiji. Čimprejšnja rešitev statusa Kosova je tudi za njeno notranjo stabilnost velikega pomena.

Izpostavljamo vlogo Albanije, ki je po II. svetovni vojni živela posebno zgodovino, danes pa jo cenimo zaradi njenega prispevka k stabilnosti v regiji in konstruktivnega odnosa pri reševanju vprašanja bodočega statusa Kosova. V isto kategorijo lahko uvrstimo Črno goro, ki je prav tako resno zastavila pot reform s ciljem vključitve v Solunsko agendo.

Post-daytonska struktura Bosne in Hercegovine z mednarodno prisotnostjo ter notranjepolitična nestabilnost v preteklih mesecih nam kažeta, da ta država potrebuje posebno pozornost. Veliko je bilo že narejenega,

podpora evropski perspektivi se krepí, a potrebna je nadaljnja pomoč. Ne smemo pozabiti beguncev, ki se še niso vrnili na svoje domove, pa tudi velikih zločinov, ki še niso bili kaznovani. Za evropsko prihodnost Bosne in Hercegovine in celotne regije so prav sankcioniranje zločinov proti človeštvu, mir in sprava temeljnega pomena.

Številni razlogi zahtevajo nadaljnjo krepitev našega sodelovanja s sosedi, strateškimi partnerji in drugimi. Danes sem že omenjal zunanjo mejo Evropske unije. Onkraj nje imamo pomembne in dragocene partnerje, ki jih moramo bolje vpeti v naše raznolike dejavnosti.

Evropska sosedstva politika je dobrodošel vzvod krepitev območja stabilnosti in blaginje onkraj naših meja. Pomembna sta tako vzhodna kot sredozemska dimenzija. Ne smemo pozabiti niti Ukrajine, niti Moldavije, niti Južnega Kavkaza, niti Severne Afrike. Potrebujemo intenziven dialog in nove razmere vedno znova terjajo tudi nove oblike konkretnega sodelovanja. Te so zelo dobrodošle.

Želimo si okrepitev ustanov in procesov, kot sta Barcelonski proces in Euro-Med. Ne potrebujemo pa podvajanja ali institucijam EU konkurenčnih institucij, ki bi hkrati pokrivala del EU in del soseščine. EU je celota in samo kot celota bo lahko dovolj učinkovita pri vzpostavljanju miru, stabilnosti in napredka v soseščini in širše.

Krepili bomo tudi sodelovanje z našimi strateškimi partnerji v svetu. V času našega predsedstva bomo organizirali štiri vrhunska zasedanja: z ZDA, Rusko federacijo, Japonsko ter državami Latinske Amerike in Karibov. Z državami Latinske Amerike in Karibov bomo vzpostavljali sodelovanje pri doseganju trajnostnega razvoja in boju proti klimatskim spremembam ter revščini. Želimo si, da bi v času slovenskega predsedovanja utrdili in po možnosti formalizirali partnerstvo in sodelovanje z Rusko federacijo.

V času slovenskega predsedovanja bo Evropska unija zanesljiva opora Bližnjevzhodnemu mirovnemu procesu. Evropska unija bo sodelovala pri uresničitvi zavez iz Annapolisa in Pariza. Tako Izraelcem kot Palestincem želimo varno, svobodno in uspešno življenje, pri čemer se bomo zavzemali za sožitje dveh miroljubnih držav.

VII. PRIHAJA ČAS NOVE, OKREPLJENE VLOGE EVROPSKE UNIJE V SVETU

Spoštovani,

Prihaja čas nove okrepljene vloge Evropske unije v svetu. Evropa v leto 2008 vstopa s podpisano Lizbonsko pogodbo, z razširjenima območjema evra in Schengna, solidno gospodarsko rastjo, trdnim evrom in s preko tri milijone in pol več delovnih mest kot ob začetku preteklega leta. Veliko razlogov torej imamo, da Svet Evropske unije vodimo ambiciozno, z optimizmom in - naj mi prijatelji v Parizu ne zamerijo - tudi z vizijo. Ta je vedno potrebna. Kajti če ne veš, kam naravnati krmilo, je vsak veter napačen, vetra pa je veliko. Še posebej vetra sprememb. Zadnji dve desetletji spremembe niso pretresle le Evrope, spreminjal se je cel svet in ta se bo spreminjal tudi v naslednjih letih – še hitreje kot doslej. Nekaterih sprememb, ki so se že zgodile, še nismo v celoti ovrednotili. Veliko govorimo o gospodarskem vzponu Indije in Kitajske. Ob začetku britanskega predsedovanja leta 2005 sem poslušal nastop predsednika britanske vlade Tonyja Blaira v tem visokem domu. Ta je opozarjal na te spremembe, opozarjal je da se krepita dve novi gospodarski velesili, Indija in Kitajska - mimogrede, ravno ta teden sta obe državi podpisali vrsto medsebojnih gospodarskih in trgovinskih sporazumov. Ti novi dejavniki pospešeno vlagajo v znanje, v raziskave in razvoj, v izboljšanje svoje konkurenčnosti. Povsem pravilno je bilo zaključeno, da to Evropsko unijo sili v razmislek in ukrepanje, da se njen konkurenčni položaj ne bo poslabšal. V zadnji letih smo veliko naštevali naše pomanjkljivosti in govorili o

ukrepih, da jih odpravimo. Veliko teh ukrepov je bilo uresničenih, nekateri žal ne - vendar ne želim ponovno govoriti o ciljnih in zaveza iz Lizbonske strategije.

Želim povedati ob koncu, da je premalo, da spremembe, s katerimi se sooča Evropska unija v globalnem svetu, nagovarjamo samo z besedami »konkurenčnost« in »boj proti terorizmu«. Oba odgovora sta prava, nista pa zadostna.

Na globalni ravni se namreč Evropska unija sooča z naslednjimi ključnimi izzivi, na katere bo prej ali kasneje morala dati tudi dodatne odgovore od teh, ki smo jih slišali doslej.

1. Prvi tak izziv je **vprišanje reforme OZN in oblikovanje novega svetovnega reda**. Evropska unija lahko pri tej reformi odigra ključno vlogo.
2. Drugi tak izziv je **boj proti revščini**. To je ena od absolutnih prioritet. Mednarodna razvojna pomoč, ki jo prispeva Evropska unija, je znatna, vendar ne vedno najučinkoviteje uporabljena. Če hočemo, da bo bolj učinkovita, potem potrebujemo predvsem dvoje: osredotočenje na izobraževanje oz. dvig izobrazbene ravni v revnih okoljih ter drugič kupovanje hrane in drugih izdelkov, ki jih podarjamo, v državah in v regijah, kamor pomoč usmerjamo. Samo na ta način učinkovito pomagamo krepiti njihovo kmetijstvo in gospodarstvo, in dolgoročno pomagamo odpravljati vzroke za revščino. Ko gre mednarodno razvojno pomoč, mora besedo »konkurenčnost« nadomestiti beseda »sodelovanje«. Veseliti se moramo dejstva, da nerazviti postajajo razviti in revni bogatejši. Več držav bo razvitih, več jih lahko prispeva večjo pomoč za odpravo revščine.
3. Tretji takšen izziv je **boj proti klimatskim spremembam**. Evropska unija je z zaključki lanskega Evropskega sveta postala globalni vodja, s povečano kredibilnostjo in tudi veliko močjo vpliva. To vlogo je potrebno obdržati. To bomo dosegli tudi tako, da bomo ista merila, ki jih uporabljamo navznoter, uporabili tudi navzven, ko gre za delitev bremen pri boju proti klimatskim spremembam, ko se pogajamo z drugimi globalnimi partnerji.
4. Četrti takšen izziv je **medkulturni dialog**. Ta je potreben bolj kot kadarkoli doslej. Dolgoročno brez njega ni pogojev za mir v svetu in za odgovor na največje varnostne grožnje sodobnega sveta. Zato smo veseli, da je leto 2008 tudi leto, ko Evropska unija posveča veliko pozornost medkulturnemu dialogu. Veseli smo tudi udeležbe predsednika Evropskega parlamenta na otvoritveni slovesnosti v Ljubljani v začetku meseca in številnih pomembnih dogodkov, ki jih bo v tem sklopu organiziral Evropski parlament. To je vaš zelo velik prispevek k temu, da se, prvič, krepki zavest o potrebi tega dialoga in, drugič, da delamo konkretne korake naprej.

Včasih slišimo, da vse te naštetih stvari niso ravno prave prioritete Evropske unije, da bi se morali bolj ukvarjati z domačimi problemi - vendar sem prepričan, da je to preozko gledanje. Kajti od tega, kako bomo reševali ta štiri ključna vprašanja v prihodnosti, kako bo Evropska unija zagotovila svojo večjo vlogo in vpliv v globalnem svetu je najbolj odvisno zagotavljanje:

1. miru in varnosti našim državljanom,
2. trajne in varne oskrbe Unije z energijo,
3. obvladovanja migracijskih pritiskov na Evropsko unijo.

Bolj bo Unija na teh temeljih sposobna delovati kot globalni dejavnik, večje garancije za mirno in varno življenje in stabilen gospodarski in socialni razvoj bodo imeli njeni državljani.

**VIII. MAR MI JE, KAJ BO JUTRI Z EVROPO,
KAJTI VEM, DA TUDI EVROPI NI VSEENO, KAJ BO Z MANO**

Spoštovani gospe in gospodje,

Dovolite mi, da zaključim z obljubo, da se je Slovenija lotila te naloge, pred katero je, z vso odgovornostjo po treh letih intenzivnih priprav. Mogoče naše predsedovanje ne bo tako velikopotezno kot francosko, ne tako odmevno kot nemško, in morda naše uradništvo nima tako dolge in odlične tradicije kot britansko. Morda bomo kdaj naredili tudi kakšno napako, kako stvar povedali preveč naravnost, morda celo naivno. Obljubljam pa, da bomo delali odgovorno, da se bomo posvetili vsebinam. Ne bomo tekmovali za prostor pod žarometi. To za nas namreč ni pomembno. Vemo, kje smo začeli pred 20-imi leti, ko so mnogi Slovenijo mnogi podcenjevali. Zavedamo se, kaj vse je bilo treba narediti, da smo uspeli in da smo lahko danes tukaj.

Naša največja želja je, da bi bilo tudi zaradi našega prispevka vsak mesec več zadovoljnih Evropejcev. Da bo nekoč vsak slučajni sprehajalec na ulici poljubnega mesta v Evropski uniji na vprašanje, ali ga skrbi prihodnost Evropske unije, lahko brez premisleka odgovoril: »Mar mi je, kaj bo jutri z Evropo, kajti vem, da tudi Evropi ni vseeno, kaj bo z mano.«

Spoštovani gospe in gospodje,

Danes mogoče še nismo tu, smo pa blizu. Na pravi poti.
Hvala lepa.